

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Základní škola Nový Bor,

náměstí Míru 128, okres Česká Lípa, příspěvková organizace

e-mail: info@zsnamesti.cz; www.zsnamesti.cz; telefon: 487 722 010; fax: 487 722 378

Registrační číslo: CZ.1.07/1.4.00/21.3267 Název: Pomocí techniky k novým poznatkům

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Název materiálu: Spojovací výrazy v souvětí

Šablona: III/2 – Inovace ve výuce prostřednictvím ICT

Číslo výukového materiálu: 636

Sada: Skladba

Autor: Kateřina Mašková

Ověření ve výuce: Český jazyk

Třída: 8.B

Datum ověření: 20.3.2012

VY_32_INOVACE_636

Předmět: Český jazyk

Ročník: 8

Tematický okruh: Spojovací výrazy v souvětí

Anotace: 1. Vylučujeme slovo

2. Spojení vět v souvětí, spojky, vztažná zájmena, příslovce

3. Rozpoznat spojku souřadící a podřadící

4. Interpunkce v souvětí

5. Cvičení na doplnění interpunkce

Najdi v textu vlastní jména a z jejich počátečních
písmen vytvoř slovo:

HSZTAIVANNWETRNOBERTLKWTE
REZAERTEVARICHARDOURPPETRKJE
TRURŠULAMNASDENIKOLAJHGFDKAR
ELUZTREASDFGCYRILNHZZHNLKJHAD
ERSEDUARDBNMSDFGRZTREASDFER

.

INTERPUNKCE

HSZTAIVANNWETRNORBERTLKUWTERE
ZAERTEVARICHARDOURPPETRKJETR
URŠULAMNASDENNIKOLAJHGFDKKAREL
UZTREASDFGCYRILNHZZHNLKJHADE
RSEDUARDBNMSDFGRZTREASDFER

Interpunkce - členění textu interpunkčními (rozdělovacími)
znaménky

Věty v souvětích se často spojují zvláštními slovy, tzv. spojovacími výrazy. Spojovací výrazy jsou
buď spojky, vztažná zájmena nebo příslovce.

věty se spojují zvláštními slovy →

- **spojovací výrazy – spojky**
- **vztažná zájmena**
- **příslovce**

Druhy spojek:

Spojky souřadící

- **slučovací** – *a, i, ani, přímo, nadto, ani-ani, jak-tak, hned-hned, jednak-jednak, zčásti-zčásti, dílem-dílem*
- **odporovací** – *ale, avšak, však, leč, nýbrž, naopak, jenomže, jenže, sice-ale, jistě-ale*
- **stupňovací** – *i, ba, ba i, ba ani, nadto, dokonce, nejen-ale i, nejen-nýbrž i*
- **vylučovací** – *nebo, anebo, buď-nebo*
- **vysvětlovací** – *totiž, vždyť*
- **příčinné** – *neboť*
- **důsledkové** – *proto, a proto, a tak, tudíž, a tudíž, tedy, a tedy*

Spojky slučovací, odporovací, stupňovací, příčinné a důsledkové jsou někdy označovány jako poměry.

Spojky podřadící

aby, jakmile, až, než, nežli, zatímco, když, kdyby, pokud, protože, poněvadž, jelikož, jestliže, -li, přestože, ačkoli, třebaže, i když, ač, že.

Vztažná zájmena:

To této skupiny slov patří všechna slova ze skupiny zájmen tázacích, zájmeno **jenž**, varianty s -ž (**kdož, což, jakýž, kterýž**) a vztažná přivlastňovací zájmena **jehož, jejíž, jehož**.

Mezi další tato zájmena patří: **kdo, co, který, jaký a čím**. Zájmeno *který* se střídá v textu s *jenž*.

Příslovce:

U soudu vypověděl, kde se skrýval.

Kudy pojedeme, to se dozvíte včas.

Ptal se, kam má jet.

Zeptal se, odkud přichází.

Zopakuj si:

Souvětí= spojení dvou i více vět, vyjadřuje složitější myšlenku nebo více myšlenek

Věty vedlejší zpravidla zastupují některý větný člen. Jsou uvozeny spojkami podřadicími, vztažnými nebo vztažnými příslovci, přičemž vztažná slova považujeme za větné členy. Spojky a odkazovací slova (ukazovací zájmena nebo odkazovací příslovce) větnými členy nejsou.

věta hlavní – mluvnicky nezávislá, nelze se na ni jinou větou zeptat

věta vedlejší – mluvnicky závislá na jiné větě, zastupuje větný člen jiné věty, ptáme se na ni otázkou spojenou s větou řídicí

- **spojková:** připojena spojkou podřadicí (aby, že, když aj.)
- **vztažná:** připojena vztažným zájmenem (kdo, co, jaký, který, čím, jenž) nebo vztažným příslovcem (kdy, kde ap.)

a) věta řídicí – řídí některou větu závislou, může to být věta hlavní i vedlejší

b) věta závislá – závislá na větě řídicí, může to být jen věta vedlejší

Doplníme do textu interpunkci.

☺ U spojovacích výrazů urči slovní druh:

Víš co mám nejradši? Překvapilo nás to ale věděli jsme že se nic nestalo. Ráno byla jinovatka kdy se mráz nedal zapřít. Zaplnila vše co mohla a musela ještě vyklidit horní díl šatníku. Nevím jaký úkol máme. Sledoval jak se mění. Když mne spatřil pohlédl z okna a zeptal se odkud jsem. Jestli nás tam pustí, dám včas vědět. Já sám vím že neumím to tak abych se tím mohl živit.

Správné řešení:☺

Víš, **co(3.)**mám nejradši? Překvapilo nás to, **ale(8.)** věděli jsme, **že(8.)** se nic nestalo. Ráno byla jinovatka, **kdy(6.)** se mráz nedal zapřít. Zaplnila vše, **co(3.)** mohla, **a(8.)** musela ještě vyklidit horní díl šatníku. Nevím, **jaký(3.)** úkol máme. Sledoval, **jak(6.)** se mění. **Když(8.)** mne spatřil, pohlédl z okna **a(8.)** zeptal se, **odkud(6.)**jsem. **Jestli(8.)** nás tam pustí, dám včas vědět. Já sám vím, **že(8.)** neumím to tak, **abych(8.)**se tím mohl živit.

Zdroje:

- K výuce je využívána učebnice: KRAUSOVÁ, Zdeňka; PAŠKOVÁ, Martina. Český jazyk 8 pro základní školy a víceletá gymnázia. Plzeň: Fraus, 2009. 128str.
- Prezentace Microsoft Powerpoint 2003